

§. V.

2. *Acidulae Hartwigswaldenses.*

Modico dimidii circiter milliarii interuallo, itidem Euronotum versus, ab ante dictis acidulis distat fons quidam salutaris: qui forte ex communi priorum vena subterranea, prope ad arcem, in sylva fitam, in confiniis pagi *Hartwigswalde*, ad ditionem Saganensem quoque pertinentis, scatet, et quidem adeo largo profluuio, vt, vbi ex terra prodit, brachialis crassitudinis fit scaturigo *k*). Ob dicti pagi vicinitatem *Hartwigswaldenses* has dicemus acidulas. Ipsa, quam modo memorauimus, scaturigo, colligendae aquae causa, contignatione coërcita est lignea, ad altitudinem decem pedum Rhenolandicorum: quae vndique in maius stabilimentum opposita terra est praeuallata *l*). Paulo superius, vix ad quadrantem milliarii, in eadem ad Euronotum directione, scaturit fons ille limpidissimus, leuissimus, copiosissimoque elemento aëreo plenus: quem sub nomine fontis indulgentiarum (*Ablasbrunnen*) iam pridem descripsit hic aliquoties memoratus MARTINVS FOERSTER *m*). Quidni existimemus, principem esse hunc fontem, qui ceteris istis vicinis aquis, *Hirschfeldensibus* et *Hertwigswaldensibus*, aqueum elementum, aëreo acido foetum, per singulares

k) Haec ex relationibus saepe iam citatis.

l) *Ibidem.*

m) In *dissert. allegat.*

gulares canaliculos subterraneos impertit: quo in itinere abscondito fieri non potest, quin varia terrarum, minerarum, aut etiam salium strata harum aquarum fluenta contingant, horumque corporum moleculis impraegnentur. Atque hinc forte nostrarum acidularum orta est mistura: quam, quod nobis maxime aegre est, sola saepe iam *dictarum relationum* auctoritate describere atque definire possumus. Interim, cum saltem hinc appareat, maximam *Hertwigswaldensi* fonti cum ambobus *Hirschfeldensibus* intercedere conuenientiam atque similitudinem; siue externos saporis, leuitatis, limpiditatisque characteres spectes, siue internam elementorum mixtionem, per chemica examina exploratam: haud longe aberrabimus a vero, si, quae in *Hirschfeldensibus* deprehendimus, in praesentes quoque has acidulas conferamus. Sed accipitote nunc, lectores, ipsa verba, quae in *dictis relationibus publicis* exstant. Conuenit hic fons, inquit hi auctores, cum *Hirschfeldensibus*: praeterquam quod post euaporationem aquae *n*) tantummodo semigranum terrae insipidae calcareae remanet; quae, postquam cum vitrioli spiritu deferbuit, plus, quam in *Hirschfeldensibus*, magmatis cuiusdam insolubilis relinquit. Admixtus violarum syrupus colorem non mutauit *o*).

C 2

gulos

n) Sed quam copia? tacent.

o) Forte non protinus; vt in *Hirschfeldensibus*: quae tamen ex Praefidis

gulos hos fontes, binos nimirum Hirschfeldenses, et hunc Hertwigswaldensem, ex subtilissimo spiritu minerali, terraque constare calcarea et martiali. Hinc etiam evidenti consecutione confici, vt has acidulas vnus eiusdemque efficacitatis aestimemus. Qua in sententia et nos sumus adquieturi.

§. VI.

3. *Acidulae Falcobergenses.*

Inter Yoterios Silesiae fontes, qui ex alcalino-martialium sunt classe, recensuit quoque primo statim loco clarissimus MARTINVS FOERSTER p) acidulas *Falcobergenses*, in Oppoliensi principatu, Nisam versus, fitas: quas, quoniam a prioribus, quos citavi, popularibus meis intactae sunt relictæ, nunc hic, adpendicis loco, breuissime ex adparatu *Strumpfsiano* q) describam. Ceterum haud dissimulabo, vbinam locorum scateat hic fons? vtrum in ipso oppido *Falcomontio*? an in circumiecta dioecesi? me omnino ignorare cum ignarissimis. *Strumpfsianis* r)

enim

fidis experimento post aliquot horas viridescentem adquisuerunt colorem.

p) In prooemio *dissert. citat.*

q) De hoc confer. FRANCISCI KVRTZII *dissert. allegat.* §. I.

r) Hanc schedula ita inscribitur: *Untersuchung desjenigen mineralischen Wassers, welches mir von Falckenberg im Oppelschen nach Breslau geschickt worden ist.*